

מאורות

למלאות שבע מאות וחמשים שנה לפטירת הרמב"ם ז"ל

יוצא לאור

על ידי חבר סופרים

בהשתתפות הרב יעקב משה טולידאנו

הרב הראשי לתלאביביפו והמחזו

התוכן:

האם הרמב"ם נשא רק אשה אחת?	הרב י. מ. טולידאנו
הרמב"ם ויהודי תימן	הרב י. מ. טולידאנו
יהודי תימן, שיר	ד"ר יעקב נאכט
עוד על משפחת המיימוני מוצאה ושרידיה	הרב י. מ. טולידאנו
הפרוטקציה מנקודת היהדות	בן אמתי
מתימן לישראל מסע א. עזורי	יהודה רצהבי
ויכוח בין חנוכה ופורים מסולקלור יהודי מארוקו מכ"י ישן	רבי משה בן הרוש
מכתב מראשית צמיחת המהאים	נתן הבבלי
רבי חסדאי בן שיטרוט והכמיהה למדינת ישראל	י.
חוק בתי הדין במצרים, מארוקו וטאנג'יר	הרב י. מ. טולידאנו
הסרת המצנפת	שמעון דהאן
הדת והחיים	חיים דוד הלוי
ערים משפחות ואישים, קטייה, אאיליון-אגיון, אלישר,	
רב שד"ר מטבריה ואשת מגדס פרנס, ד"ר ליאון בן זקן	
שר הדאר במארוקו	הרב י. מ. טולידאנו
קבר הרמב"ם וסביבתו בעבר ובהווה	הרב י. מ. טולידאנו
שיר בשבח הרמב"ם מר"י בן עקינן ותשובת הרמב"ם אליו,	
ושיר בשבח המורה, מכ"י ישן	הרב י. מ. טולידאנו
שער השמים בית הכנסת הראשון ליהודי אנגליה	הרב י. מ. טולידאנו

תל-אביב תשמ"ז

כמקום קדוש של קבר הרמב"ם וריב"ז בספר האחוזה הממשלתי, נבנתה חומה סביב לשני דונמים מהשלשה הנ"ו שהקיפה את קברי הרמ"ב"ם וריב"ז והשליה. עורו לבנינה מר משה אביקציץ מאלג'יר והקהלה הספרדית בטבריה, נבנה גם חדר בקורים ע"י קבר הרמב"ם. יהדות למר איגנציו בויר ממדריד ששלח אלי או סכים מאתים לירות שטרלינג לשם זה, ושלשת הבתים שבנו הערבים כנ"ל, שנים נקנו ע"י יהודים מטבריה, והשלישית עברה אח"כ לרשות האפוסטרפוס על נכסי נפקדים, אחרי ש"בעליה הערבים עזבו את הארץ.

פעילות ועד המיימוני אלה שנעשו בקושי ובעמל רב, הצילו את קברי הרמב"ם וריב"ז מלהסתגר תוך שכונת בתים ערבית שחשבו בעלי האדמות הערבים להקים, ולהיפך, הוקפו מכל צד בבתים של יהודים. גם החומה שנבנתה הגינה על קדושת המקום וכבודו, שהיה פרוץ לצאן ובקר ולזוהמה.

השנה, לרגלי מלאת שבע מאות וחמשים שנה לפטירת הרמב"ם, קמה התעוררות בעם יבמדינת ישראל לכבד את זכרו בצורות שונות, ובכלל זה, לשכלל את מקום קברו ולעשותו למקום ניי, וגם להקים שם יד ומצבת זכרון, וכלי ספק שעל מצבה זו יוחקו אותן הכתובות הראשונות, כאמור.

אחרי גמר מאמרי זה, הודיעו בעתונות שבעבודה לשיקום קבר הרמב"ם המתנהלת כעת, בתחלת החפירות ועבודת הניקוי, נמצאו ערכים ארכיאולוגים וביניהם ארון אבן ועליו כתובת בשפה היוונית, שמשערים שהוא מתקופת הבי"ז זנטיים ולפי הכתובת אפשר לדעת ששמו הפרטי (נח"י*), ויש קברים שהם זה על גב זה מה שמרמז על רצונם של רבים להקבר דוקא ע"י קבר רמב"ם וכו' וכו'.

נראה מזה, שמנהלי החפירות לא ידעו שלא רק סביב לקבר הרמב"ם, אלא כל השטח הגדול שציינתי למעלה, הוא בית קברות אחד, ובכל

ששכחו אותך במשך מאות שנים... קירדובה הוזכרת את שמך תמיד תעריץ את קברך וכו'.

על עזובת הקבר וההזנחה שהזנח עד אז, נוסף עוד בשנה ההיא שהערבים קבלו רשיון מהממשלה הטורקית או לבנות בתים מחוץ לעיר כי עד אז היה אסור למי שהיא לבנות מחוץ לטבריה העתיקה, והבתים הראשונים שנבנו היו ממש במזרח קבר הרמב"ם סמוך לו איזה מט"ר. והיה ברור שיוקף הקבר מכל רוחותיו בבתים של ערבים ויחסמו הדרך אליו, בייסודות הבתים ההם נהשפו קברות רבים שביניהם היו קבר רבנו דוד הנגיד עם מצבתו כנוכח מעלה ועוד קבר אחד בשם רבי נתן בן מצליח שלא נודע מי הוא, אך ניכר שקדם לרבי דוד הנגיד, ראה במ"ש אחי אידותיו בהארץ י"א תשרי תרצ"ה, וכל הקברים ההם נהרסו ונסתמו באבני היסוד של הבתים שהוקמו עליהם ע"י הערבים. כל זה עורר את רגשות יהודי טבריה, ופנינו להבקש אפק ולמשרד הא"י ביפי או, שידאגו להציל את האדמות ההן שמסביב לקבר, המו"מ בזה נמשך כשנתיים, והיו הבטחית שלא נתקיימו, ואז נוסד "ועד מיימוני", מבני העיר, שבו נמנו הרבנים יחיאל נגרי, ושמעון נחמני ז"ל, ויבדלו לחיים אני ואחי הנ"ל, הרב מאיר ועקנין, והרב ר. חיים אבואלעפיה, שכיהן אז כרב ראשי בטבריה, ועד המיימוני פרסם או בשנת התרע"ד, תכנית לשמירת הקבר ולהקמת מצבת כבוד לשם רבנו המיימוני, התכנית כללה: א] גאולת האדמות ההן מאת הערבים, ב] בנין שכונה יהודית בשם מיימוניה, ג] בנין חומה סביב חלקת הקבר, ד] העמדת מצבת שיש מעל הקבר הקיים, שעליה יוחקו הכתובות הראשונות שהיו על הקבר, ה] בנין בית מדרש בשם מדרש הרמב"ם, סמוך לקבר, שבו ילמדו בספריו, אך, מיד אחרי כן פרצה מלחמת עולם הראשונה, והדבר נמשך עד לאחרי המלחמה, ואז נעשו הפעולות האלה: נקנו שבעה דונמים ראשונים במזרחו של הקבר ואח"כ עוד שמונה דונמים בצפון-מזרח הקבר, ועליהם נבנתה השכונה מיימוניה, נרכשו מהממ"ש שלה הטורקית חנם שלשה דונמים שנרשמו

(*) ולפי איזה עתונים, בכתובת כתוב יונתן.

קבר הרמב"ם בטבריה תחילת שנות השלושים

המצבה שחודשה ע"י האחים הרבנים יעקב משה וברוך טולידאנו זצ"ל

קרדיט: צילום ד"ר הנס' לוירר 1934

סריקת תשלילים: יהונתן לוירר, 2006. [אתר פיקיויקי](#)